

Такриз

ба автореферати диссертатсияи Ризоева Нигинамо Махмадуллоевна дар мавзуи “Асосҳои педагогии ташаккули худшиносии миллии наврасон дар асоси педагогикаи халқӣ”, ки барои дарёфти дараҷаи илмӣ номзади илмҳои педагогӣ аз рӯи ихтисоси 13.00.05 – Назария, методика ва ташкили фаъолияти фарҳангӣ-иҷтимоӣ (13.00.05.03 – Педагогикаи иҷтимоӣ ва худшиносӣ) пешниҳод шудааст

Мубрамияти мавзуи диссертатсионии Ризоева Нигинамо Махмадуллоевна дар он ифода меёбад, ки тарбияи маънавию ахлоқии насли наврасро ҳамчун рукни асосии давлатдорӣ милли қарор дода, нақши онро дар рушди ҷомеаи муосир яке аз самтҳои асосӣ махсуб доништааст. Дар ин зимна бо таъя ба таълимоти ниёгон ва баҳрабардорӣ аз арзишҳо ва муқаддасоти миллию умумибашарӣ комёбиҳои назаррасе дар тарбияи наврасону ҷавонон ба даст омаданд, ки боз ҳам рушд бахшидани онҳо вазифаи муқаддаси педагогикаи муосири милли мебошад.

Ин табиист, дар педагогикаи халқӣ расму анъанаҳои милли меъёрҳои устуворгардидаи таърихан ташаккулёфтаи ахлоқӣ, тарзи зиндагӣ ва маиши одамон аст, ки аз нақсл ба насл ҳамчун мерос мегузаранд ва ба воситаи афкори ҷамъиятӣ ҳифз карда мешаванд, ки арзишҳои миллии халқи тоҷик дар он таҷҷасум ёфтаанд ва дар шароити имрӯза ташаккулу такомул ёфта ба дараҷаҳои баланди эҷодӣ расидаанд.

Давлати Тоҷикистон имрӯз бо суръат рӯ ба тарақӣ дода, сиёсати дохилӣ ва хориҷии худро дар самти таълиму тарбияи насли наврас афзоиш дода, шароити имкониятҳои назаррасро фароҳам овардааст, ки дар ин ҷода наврасон метавонанд аз шароитҳои мавҷуда самаранок истифода баранд. Ҷиҳати интихоби дуруст ва самаранок истифода карда, тавонистан аз имкониятҳои мавҷуда ба ҷаҳонбинии илмӣ доштани наврасон вобастагии калон дорад.

Аз ин лиҳоз, қайд кардан ба маврид аст, ки интихоби мавзуи диссертатсионии Ризоева Нигинамо Махмадуллоевна дар мавзуи “Асосҳои педагогии ташаккули худшиносии миллии наврасон дар асоси педагогикаи халқӣ” бомаврид ва рӯзмара мебошад, зеро дар низоми таълиму тарбия ва афкори педагогии миллии муосир, ки тарбияи шахрвандони ояндаро ба зимма гирифтааст, бояд ҳама ҷомеа, аз ҷумла насли наврасро бо арзишҳои моддию маънавӣ, назарияҳои пешқадам ва сарчашмаҳои нодир, мероси адибону олимони бузург шинос созад. Ҳадафи асосӣ тарбияи инсонӣ комил, рушди неқӯаҳволии он, муҳайё намудани шароити коркарди механизмҳои муассир ва татбиқи барномаҳои рафтори иҷтимоӣ мебошад.

Бо назардошти муҳимияти масъалаи зикршуда дар даврони истиқлолият дар Ҷумҳурии Тоҷикистон санадҳои ҳуқуқӣ ва барномаҳои зиёде, аз ҷумлаи Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон “Дар бораи маориф”, Консепсияи миллии тарбия дар Ҷумҳурии Тоҷикистон, Қонуни

Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи масъулият барои таълиму тарбияи кӯдак», Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон “Дар бораи ҷавонон ва сиёсати давлатӣ дар бораи ҷавонон”, Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи тарбияи ватандӯстии шаҳрвандон», Барномаи давлатии тарбияи ватандӯстӣ ва таҳкими ҳувияти миллии ҷавонони Тоҷикистон барои солҳои 2018-2022”, Стратегияи миллии рушди маорифи Ҷумҳурии Тоҷикистон то солҳои 2020, Стратегияи миллии рушди маорифи Ҷумҳурии Тоҷикистон то солҳои 2030, ва ғайра қабулу амалӣ гашта истодаанд. Аз ҷумла, Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи масъулият барои таълиму тарбияи кӯдак», ки бо иқдоми бевоситаи сарвари давлат дар соли 2011 қабул гардид, сиёсати давлатиро барои тарбияи кӯдакон, наврасон ва ҷавонон боз ҳам бештар равона намуд.

Муаллиф дар таҳқиқоти диссертатсионии худ ба ҷанбаҳои педагогии масъалаи мазкур диққати махсус дода, ҷанбаҳои гуногуни омӯзиши онро дар осори олимони кишвар: Т.Атохонов, М.Орифӣ, Р.Амиров, И.Обидов, М.Лутфуллозода, Ф.Шарифзода, К.Б.Кодиров, Б.Рахимов, А.Нуров, Х.Раҳимзода, С.Сулаймонов, Б.Мачидова, Н.Юнусова, Д.Латифзода, Ҷ.Файзализода, А.Мирализода ва дигарон ба мероси педагогии ниёгон рӯ оварданд ва дар натиҷа таҳқиқотҳои зиёде ба майдон омаданд, ки дар онҳо масъалаҳои асосии инкишофи ақидаҳои педагогии мутаффақирони тоҷик баррасӣ шуданд. Дар асарҳои М.Лутфуллозода “Педагогикаи шафқат”, “Эҳёи педагогикаи Аҷам”, “Педагогикаи миллии халқи тоҷик”, Х.Афзалов, Б.Раҳимов “Таърихи педагогикаи халқи тоҷик”, Ф.Шарифзода, Ҷ.Файзализода “Ҳикмати афкори педагогии ниёгон”, А.Нуров Нақши арзишҳои маънавӣ дар тарбияи мактабии хурдсол” Ш.Шарипов “Ғояҳои марифпарваронаи халқи тоҷик” ва дигарон муҳимтарин давраҳои инкишофи педагогикаи тоҷик баррасӣ гардидаанд нишон дода, асоснок намудааст.

Мақсад ва вазифаҳои тадқиқот мувофиқи матлаб гузошта шуда муаллиф кӯшиш ба харҷ додааст, ки дараҷаи омӯзиши масаларо ошкор намуда, хусусият ва шароитҳои мусоиди педагогии ҷанбаҳои тарбиявии педагогикаи халқӣ, ҷойгоҳ ва мақоми низоми арзишҳои миллии ва анъанаҳои таърихӣ фарҳангии халқ дар рушди худшиносии миллии наврасон қарор додааст.

Муҳаққиқ Ризоева Нигинамо Маҳмадуллоевна дар рисолаи таҳқиқотии худ сарчашмаҳо аз осори файласуфон, мероси намояндагони адабиёти классикӣ ва муосир, омӯзгорон, равоншиносон ва дигар олимони дар соҳаи ташаккули худшиносии миллии, эътиқоди ахлоқӣ, меъёру принципҳои рафтори шаҳрвандӣ мебошанд. Инчунин, санадҳои меъёрию ҳуқуқӣ ва барномаҳои зиёд, аз ҷумлаи Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон “Дар бораи маориф”, Консепсияи миллии тарбия дар Ҷумҳурии Тоҷикистон, Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи масъулият барои таълиму тарбияи кӯдак» (соли 2017), Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон “Дар бораи ҷавонон ва сиёсати давлатӣ дар бораи ҷавонон”

(соли 2014), Барномаи давлатии тарбияи насли наврас дар Ҷумҳурии Тоҷикистон барои солҳои 2013-2017”, Стратегияи миллии рушди маорифи Ҷумҳурии Тоҷикистон то солҳои 2020, Стратегияи миллии рушди маорифи Ҷумҳурии Тоҷикистон то солҳои 2030, ки дар онҳо гуманитарсияи ҳаёти ҷомеа ва ташаккули худшиносии миллии наврасону ҷавонон масъалаи муҳим махсуб меёбад, мавриди таҳлилу омӯзиш қарор додасст, ки метавонанд моҳияти илмии онро пурра ифода намоянд.

Муаллиф дар таҳияи рисолаи илмии худ аз сарчашмаҳои фаровони илмиву педагогӣ ва махсусан таърихӣ истифода намуда, дар асоси хулосаҳои дақиқи илмӣ нақши назариву амалии мавзуи мавриди таҳқиқро дар масъалаи ташаккули худшиносии миллии наврасон муфассал баён намуда, нағмиҳои арзиши баланди илмидоштаро пешниҳод намудааст.

Қобили қайд аст, ки андешаҳои назарии муаллиф дар пойгоҳи озмоишҳои педагогӣ мавриди омӯзиш усанҷиш қарор гирифта, натиҷаҳои бадастомада бевосита мавриди таҳлилу таҳқиқ қарор гирифтааст ва хулосаҳои амиқи ҳаматарафа санҷидашудаву исботшуда ба даст омадааст, ки эътимоди таҳқиқотро тақвият додааст.

Муаллифи фишурдаи рисолаи илмиро дар автореферат ба таври равшану возеҳ нишон дода, дар муқаддима оид ба мубрамияти масъалаи мазкур, дараҷаи омӯзиши мавзӯ, мақсаду вазифаҳои тадқиқот, усули пажӯҳиш навоариҳои он, аҳамияти назариву амалии рисола, нуктаҳои ба ҳимоя пешниҳодшаванда, коркарду татбиқи натиҷаҳои корро мулоҳизаронӣ кардааст.

Боби якуми рисола, ки, “**Асосҳои назариявӣ-амалии ташаккули худшиносии миллии наврасон**”, масъалаи ташаккули худшиносии миллии наврасон дар адабиётҳои психологӣ-педагогӣ ва методӣ, таҳлил гардидаанд.

Дар боби дуюми рисола, «**Технологияи ташаккули худшиносии миллии наврасон дар асоси педагогикаи халқӣ**» ба қорҳои таҷрибавӣ бахшида шудааст, ки дар асоси он барномаи «Барномаи ташаккули худшиносии миллии наврасон дар асоси педагогикаи халқӣ берун аз ҷаҳолияти таълимӣ», «Вазъи масъалаи ташаккули худшиносии миллии наврасон дар замони муосир» қайд мегардад, ки масъалаи тарбияи наврасон дар Тоҷикистон паҳлӯҳои мухталиф дошта, аз ҷониби олимону таҳлилгарон равандҳои фикрӣ ва фарҳангии муҳити онҳо ба таври алоҳида омӯхта шудааст.

Қайд кардан ба маврид аст, ки автореферат аз ҷиҳати масъалагузорӣ, ҳалли масоили марбут ба ташаккули худшиносии илмии наврасон таҳқиқ ва таҳия гардида, хулосаҳои амиқи илмӣ ва далелҳои мушаххас рӯи қор омадааст.

Дар умум, автореферати диссертатсияи Ризоева Нигинамо Маҳмадуллоевна ба талаботи Низомномаи ҚОА-и назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон ва Тартиби додани дараҷаи илмӣ (қарори

Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 30 июни соли 2021, №267) ва Дастурамал оид ба тартиби барасмиятдарории диссертатсияҳо барои дарёфти дараҷаи илмӣ доктори фалсафа (PhD)-доктор аз рӯи ихтисос, номзади илм ва доктори илм, авторефератҳо ва мақолаҳои илмӣ чопшуда доир ба мавзӯи диссертатсия ҷавобгӯ буда, муаллифи он сазовори дарёфти дараҷаи илмӣ номзади илмҳои педагогӣ аз рӯи ихтисоси 13.00.05 – Назария, методика ва ташкили фаъолияти фарҳангӣ-ичтимоӣ (13.00.05.03 – Педагогикаи иҷтимоӣ ва худшиносӣ) мебошад.

Номзади илмҳои педагогӣ,
мудири кафедраи педагогикаи
умумидонишгоҳии Донишгоҳи
байналмилалӣ забонҳои
хориҷии Тоҷикистон
ба номи Сотим Улуғзода

Нарзуллоев Ҳайбулло
Саъдуллоевич

Маълумот барои тамос:

734019, Ҷумҳурии Тоҷикистон, шаҳри Душанбе, кӯчаи
Ф.Муҳаммадиев, 17/6. Тел: 777001800. Е – mail: khabibullo79@mail.ru

Имзои Нарзуллоев Ҳайбулло Саъдуллоевичро тасдиқ мекунам.

Сардори раёсати кадрҳо ва корҳои махсуси
ДБЗХТ ба номи Сотим Улуғзода

Юсупова Б. Ғ.